

Pató Viktória Lilla

Az uniós AI-jogalkotás halad, az USA befolyása egyértelművé válik

Az Európai Unió belga elnöksége 2024. február 2-án bejelentette, hogy a Tag-államok Állandó Képviselőinek Bizottsága (Coreper) aláírta a mesterséges intelligencia (AI Act) harmonizált szabályait meghatározó európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatot.¹ Ugyanezen a napon az Európai Parlament Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottsága (IMCO) közzétette az AI Act konszolidált szövegét.

Az Európai Unió mesterségesintelligencia-törvényének (AI Act) elfogadása és az olaszországi ChatGPT-fejlemények kontextusában az OpenAI ChatGPT alkalmazásának globális és regionális használati statisztikái különösen relevánsak lehetnek. Globális felhasználói adatok szerint a ChatGPT rohamosan növekvő bázissal rendelkezik.² 2022. novemberi indulását követően mindössze 5 nap alatt átlépte az 1 millió felhasználót, 2023 januárjára ez a szám 100 millióra nőtt. A webes forgalom elemzése szerint a ChatGPT weboldalának látogatottsága 2023-ban elérte az 1,8 milliárd látogatót havonta, amelynek jelentős része (40%) Észak-Amerikából, míg körülbelül 30-30% Európából és Ázsiából származik.

Az OpenAI és a ChatGPT fejlődése, beleértve a GPT-4 bevezetését és a ChatGPT Plus előfizetői szolgáltatását, további lehetőségeket és kihívásokat jelent az AI-alkalmazások szabályozása és etikus használata szempontjából. Az OpenAI bevételei 2024-re várhatóan 1 milliárd dollárra nőnek, rámutatnak az AI-technológiák iparági jelentőségére és növekedési potenciáljára.³

Ezek az adatok arra utalnak, hogy bár a ChatGPT globálisan népszerű, jelentős felhasználói bázissal rendelkezik Európában is. Az AI Act elfogadása és a szabályozási keret megerősítése, valamint az adatvédelmi aggályok kezelése kulcsfontosságú lesz a mesterséges intelligencia, különösen a nyelvi modellek fenntartható és felelősségteljes használatának biztosításában az EU-ban. Az Olaszország adatvédelmi hatósága, a Garante által végzett vizsgálat, amely

¹ EU: AI Act Signed by Coreper 2024.

² Nerdynav 2024.

³ GOHIL 2022.

tavaly ideiglenesen betiltotta a ChatGPT-t, több adatvédelmi szabály megsértését tárta fel az elmúlt napokban.⁴ Ez rávilágít arra, hogy az AI Act végrehajtása során különös figyelmet kell fordítani a ChatGPT és a hasonló nyelvi modellek adatvédelmi megfelelésére és szabályozási kihívásaira.

Az AI Act új rendelkezéseket vezet be az általános célú AI-modellekre (GPAI), kötelezettségeket írva elő a technikai dokumentáció naprakészen tartására és bizonyos információk megosztására. A törvény elfogadása után az Európai Bizottságnak számos delegált és végrehajtásra irányuló jogi aktust kell elfogadnia, valamint legalább hat iránymutatást kell kidolgoznia, amelyek közvetlenül érintik a ChatGPT és a hasonló modellek működését. Különösen fontos lesz a GPAI-modellekkel kapcsolatos kötelezettségek, például a kockázatértékelések és a megfelelő kibervédelem biztosítása.

A GPAI-modellek osztályozása a képzés során felhasznált számítási kapacitás vagy az Európai Bizottság egyedi döntése alapján történik. A GPAI-modellek számára hároméves türelmi időszakot biztosítanak a megfelelési követelmények teljesítésére a törvény hatálybalépése előtt piacra kerülő modellek esetében.

Mindeközben a mesterséges intelligenciáról, az emberi jogokról, a demokráciáról és a jogállamiságról szóló egyezmény körüli viták zajlottak az Európa Tanácsban.⁵ A maga nemében első kötelező érvényű szerződés körüli tárgyalások az Európa Tanácson belül jelentős kihívásokkal szembesültek, különösen azt a kérdést tekintve, hogy a magáncégek a szerződés hatálya alá tartoznak-e. Az Egyesült Államok – más megfigyelő országokkal együtt – a szerződés alkalmazásának elsősorban az állami szervekre való korlátozását szorgalmazta, és „opt-in” lehetőséget javasolt a magánszervezetek számára. Ez az álláspont holtponthoz vezetett, mivel az Európai Bizottság az uniós kormányok nyomására „opt-out” alternatívát javasolt, amely nem talált konszenzusra.

A mesterséges intelligenciának az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal való harmonizálását célzó szerződés rendelkezései idővel felhígultak. Az Európai Bizottság arra irányuló erőfeszítései, hogy a szerződés szorosan összhangba kerüljön az EU mesterségesintelligencia-törvényével, amely a nemzetbiztonság, a védelem és a bűnüldözés terén tágabb kihagyásokat tartalmaz, aggodalomra adnak okot a kettős, polgári és katonai felhasználású mesterségesintelligencia-rendszerek esetleges kiskapuival kapcsolatban. A tárgyalások zsákutcája kétségeket ébreszt a szerződés hatékonyságával kapcsolatban, különösen akkor, ha az csak a közintézményekre vonatkozik. A politikai

⁴ PATÓ 2023.

⁵ BERTUZZI 2024.

dinamika, különösen az Egyesült Államok befolyása alatt, amely esetleg aláírja, de valószínűtlen, hogy ratifikálja a szerződést, számottevő hatást gyakorolt a szerződés megfogalmazására, Washington szerepe a világ első mesterséges intelligenciáról szóló szerződésének tárgyalásain ugyanis jelentős volt. Annak ellenére, hogy az Egyesült Államok nem tagja az Európa Tanácsnak, megfigyelőként részt vett más országokkal, például Kanadával, Izraellel és Japánnal együtt. Ez a státusz lehetővé tette az Egyesült Államok számára, hogy szavazati jog nélkül járuljon hozzá a megbeszélésekhez, jelentős befolyást gyakorolva a tárgyalásokra. Az Egyesült Államok az Egyesült Királysággal és más megfigyelő országokkal együtt a szerződés hatályának elsősorban az állami szervekre való korlátozását szorgalmazta, és azt javasolta, hogy a magáncégeket „opt-in” mechanizmuson keresztül vonják be ahelyett, hogy alapértelmezés szerint a szerződés hatálya alá tartoznának. Ez az álláspont egy szélesebb törekvés része volt annak biztosítására, hogy a szerződés ne rójon indokolatlan kötelezettségeket a magánszektorbeli szervezetekre, amelyek a mesterséges intelligencia területén jelentős szereplők.

Washingtonnak a szerződési tárgyalásokhoz való hozzáállása a körütekintő egyensúlyozást tükrözi: az a cél, hogy részt vegyen a mesterséges intelligencia nemzetközi normáinak kialakításában, miközben védi saját érdekeit.

Ez a washingtoni stratégia a nemzetközi mesterségesintelligencia-irányítás összetett dinamikáját hangsúlyozza, ahol a geopolitikai érdekek, a magán-szektor szerepe és az emberi jogi megfontolások keresztezik egymást. E tárgyalások eredménye és a szerződés végleges formája precedenst teremthet a mesterséges intelligencia és más feltörekvő technológiák jövőbeni nemzetközi megállapodásai számára.

Ez a helyzet rávilágít a mesterséges intelligencia irányításával kapcsolatos nemzetközi tárgyalások összetettségére, valamint a diplomáciai eredmények és az emberi jogok hatékony védelme egyensúlyának kihívására.

Az IMCO és az Európai Parlament Polgári Szabadságjogok, Bel- és Igazságügyi Bizottsága (LIBE) 2024. február 13-ra tűzte napirendre a szavazást az AI Actról.

2023. február 5.

Felhasznált irodalom

- BERTUZZI, Luca (2024): Tug of War Continues on International AI Treaty as Text Gets Softened Further. *Euractiv*, 2024. január 31. Online: <https://euractiv.com/section/artificial-intelligence/news/tug-of-war-continues-on-international-ai-treaty-as-text-gets-softened-further/>
- EU: AI Act Signed by Coreper (2024). *DataGuidance*, 2024. február 2. Online: <https://dataguidance.com/news/eu-ai-act-signed-coreper>
- GOHIL, Shivbhadrasinh (2022): 70+ Chatgpt Statistics & Facts to Know in 2024. *Meetanshi*, 2022. november 30. Online: <https://meetanshi.com/blog/chatgpt-statistics/>
- Nerdynav (2024): 107 Up-to-Date ChatGPT Statistics & User Numbers [Nov 2024]. *Nerdynav*. Online: <https://nerdynav.com/chatgpt-statistics/>
- PATÓ Viktória Lilla (2023): Újluddizmus vagy nélkülözhetetlen védelmi intézkedések a digitális forradalomban? *Ludovika.hu*, 2023. április 24. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/04/24/ujluddizmus-vagy-nelkulozhetetlen-vedelmi-intezkedesek-a-digitalis-forradalomban/>